

Sobre *El Decamerón* i del meus altres deutes amb Pasolini

Iñaki Revesado

La primera vegada que vaig topar-me amb una obra de Pasolini em trobava encara en una incipient adolescència. El capellà del barri (un d'aquells capellans *progres*, dels quals, fa un temps, n'hi havia a poalades i que ara semblen haver desaparegut o almenys haver-se reconvertit) va organitzar per a tots els al·lots una projecció de cinema. Es tractava de la típica projecció en el cinema parroquial sobre la vida i miracles de Jesús amb què ocupar les vacances de Pasqua. La colla anaven al cinema obligats per les mares que veien l'ocasió de perdre'ns de vista un parell d'hores. El títol de la pel·lícula no podria ser menys encoratjador, *El evangelio según San Mateo*. A hores d'ara no record gaire aquell capellà barbut, tampoc el cinema parroquial en què va néixer la meua afició pel setè art. D'aquella colla d'amics, encara amb alguns ens saludam, però la gran majoria són només un record buit. Tanmateix, record perfectament el Crist que vaig veure en aquell film. De cop, Jesús, el meu concepte de Jesús, s'havia transformat i res no tenia a veure amb el Crist justicier dels llibres de doctrina, amb el Totpoderós de les homilies dominicals, amb el Déu omnipresent que tot ho veia i ho coneixia. Perquè, per primer cop, vaig veure un Crist home que, com qualsevol altre humà que no hagi perdut el seny, tremolava davant el cruel destí que son pare li tenia reservat. En acabar el film, vaig saber que la meua futura religiositat ja no estaria marcada pel Jesús que m'havien mostrat a la catequesi, sinó pel Jesús temorós que acabava de conèixer. El capellà, en encendre's els llums, va intentar un col·loqui impossible amb uns al·lots que no veien el moment de sortir al carrer a jugar a futbol. A mi em passava el mateix, i quan el capellà va cedir a l'evidència, record que la meua carrera cap al carrer només es va veure interrompuda en contemplar el cartell de la pel·lícula. Em vaig plantar davant d'aquell cartell i em vaig quedar amb un nom: Pier Paolo Pasolini.

Més entrada l'adolescència, quan el segon canal de TVE era l'única oferta complementària en el reduït món de la televisió, vaig tenir la segona topada

Las mil y una noches.

En vaig conèixer la sensibilitat més subtil en els seus poemes i en un parell de novel·les vaig descobrir una nova mirada al món de la infantesa i de l'adolescència. També llavors vaig ser coneixedor de la seva llegenda negra: la seva mort no aclarida, la seva ideologia comunista, la seva homosexualitat manifestada...

amb Pasolini. El film es deia *Teorema* i malgrat llavors no vaig entendre gaire el motiu pel qual aquella família acomodada queia encisada, un a un, membre a membre, davant aquell bell visitant (interpretat per un tan innocent com inquietant Terence Stamp), vaig percebre que, qui havia creat aquella història, devia ser algú mogut per pas-

sions gens habituals. Vaig sentir, mirant aquelles imatges, la inquietud pel desig, per la bellesa, per allò que ens és desconegut, pel desconcert, per la perfídia, per la bogeria. Eren temps en què els aparells de vídeo encara estaven reservats per als més afortunats, de manera que la possibilitat de conèixer les altres pel·lícules de Pasolini em quedava bastant llunyana. Abocat a renunciar al seu cinema, vaig investigar sobre aquell artista. Vaig saber que Pasolini era també poeta i escriptor. En vaig conèixer la sensibilitat més subtil en els seus poemes i en un parell de novel·les vaig descobrir una nova mirada al món de la infantesa i de l'adolescència. També llavors vaig ser coneixedor de la seva llegenda negra: la seva mort no aclarida, la seva ideologia comunista, la seva homosexualitat manifestada..., tot plegat un món ple d'emocions per a un jove més o manco inquiet que és allò que jo devia ser llavors.

PAPERS DE CINEMA

Així va arribar l'època de Pilar Miró a TVE, i amb ella, aquelles projeccions nocturnes de pel·lícules de contingut fort (*Cine de medianoche*, es deia, si mal no record) i vaig tenir ocasió de retrobar-me amb el poeta italià i descobrir noves sensacions. Així vaig conèixer la primera de les entregues de la seva trilogia de la vida: *El Decamerón*. Aquell *Cine de medianoche* estava reservat bàsicament a pel·lícules eròtiques, gènere que fins llavors no havia trobat el seu forat en la programació televisiva. Eren temps diferents, quan el *top-less* només existia a les platges de Mallorca. A la Península encara discutíem si finalment havia estat possible veure la mama sencera de Victòria Vera en *Cañas y Barro*. I de cop, la trilogia de Pasolini ens mostrava molt de cossos nus, sense que el pla només mostràs fins allà on començava la tasca de la imaginació, sense foscors amagadores. Era la nuesa descarada, oberta, neta, vertadera. Aquesta tercera trobada amb l'obra cinematogràfica de l'italià em serví per diferenciar erotisme de nuesa, per comprendre que el cul només és una altra part del cos i que la nuesa és no-

més la vestimenta comuna que compartim les persones.

Però amb aquella pel·lícula vaig aprendre també altres coses: que el sexe és un dels motors més importants que mouen el món, i no només a les edats més primerenques; que els rics i poderosos sempre han sotmès els més desfavorits, sigui l'època que sigui, sigui el lloc que sigui; que el si de l'església aixopluga, a més d'homes i dones de Déu, altres aprofitats de dubtosa moral i de promiscuïtat pagana; que els pobres han sabut substituir les possessions materials amb molt d'enginy i amb plaers que no costen doblers. Com a punt connector dels diversos episodis d'*El Decamerón* es desenvolupen dues històries: la de Ciappelletto que, després d'una vida de llibertinatge i quan veu a prop l'arribada de la mort, cerca el camí de la santedat i la de l'aprenent de Giotto, a qui interpreta el mateix Pasolini. Entre elles es van intercalant altres històries, algunes realment divertides com la d'aquella madona que insisteix el seu home en la necessitat de mantenir ben net l'interior d'una alfàbia i aprofitar els moments en

què l'home està enfeinat per córrer als braços del seu jove amant; o la història del pagès que ha de desplegar la seva picaresca per entrar al servei d'un convent de monges per ajudar-les en les tasques del camp, mentre fa creure que és una persona límit i provocar així els bons sentiments de les monges, aconsegueix que elles li oferisquin alguna cosa més que una seva compassió. Remarcable és també un dels darrers episodis en què dos joves perduts en el que podria ser una illa deserta o l'autèntic paradís associen els desigs allunyats de les normes i de la moral.

El Decamerón (1971) es va completar després amb l'adaptació d'altres textos no menys populars ni menys pagans: *Los Cuentos de Canterbury* (1972) i *Las mil y una noches* (1974). Després d'aquesta trilogia, Pasolini realitzà el seu darrer film, *Saló, o los 120 días de Sodoma*, en què mostrava alguns dels excessos del nazisme i que no és apta per a totes les sensibilitats. L'artista de Bolònia morí assassinat poc després de fer aquesta pel·lícula en una mort encara plena d'interrogants. 🎬

